

GODINA 1991.

OSNIVANJE POKRETA ZA MIR PANČEVO

Osnivanje na tribini "Mi smo za mir" predstavljane tada još zvanično neosnovane i neregistrovane GAMA. Gosti profesor Miladin Životić i Dejan Đurković, filmski reditelj. Petak, 2. avgust 1991.

HOD MIRA

"Hod mira", prva akcija *Pokreta za mir Pančevo*, zakazana je za subotu, 10. avgust. *Pokret za mir Pančevo* pozvao je građane da se okupe na uglu ulica Cara Dušana i JNA, tačno u 5 minuta do 12 sati. Povorka građana je prošla Ulicom JNA, pored zgrade Skupštine opštine, kroz ulice Dimitrija Tucovića i Braće Jovanović do obale Tamiša, gde su se okupljenima obratili Ratimir Britvec i Nena Kunjević. Učesnici "Hoda mira" bacili su cveće u Tamiš i time simbolično odali počast žrtvama oružanih sukoba. Činjenici da je Radio-Pančevo direktno prenosio ovu manifestaciju može da se, između ostalog, zahvali što je u povorci za mir hodalo između 700 i 1000 ljudi.

KARAVAN MIRA - PRIPREME

Odmah po osnivanju *Pokreta za mir Pančevo* postalo je jasno da će mirovne akcije imati daleko većii uticaj ukoliko budu organizovane i sprovedene u saradnji sa drugim mirovnim inicijativama koje su se pojavile u isto vreme i u drugim krajevima Jugoslavije. Zato je već sutradan po održavanju akcije "Hod mira", Aleksandar Marinković otputovao u Bosansku Dubicu radi dogovora sa predstavnicima ostalih mirovnih grupa iz Jugoslavije o dolasku Karavana mira u Beograd i Zagreb. Planirano je da nakon dočeka Karavana u ovim gradovima 17. avgusta, predsednicima Miloševiću i Tuđmanu bude ponuđeno da potpišu Povelju mira.

Sastanci

Na samom početku, neposredno nakon okupljanja, članovi *Pokreta za mir Pančevo* sastajali su se dva puta nedeljno - ponedeljkom i sredom - od 18 do 20 časova u sali Mesne Zajednice "Stari grad", u Ulici JNA 15. Zainteresovani su mogli da se obaveste o aktivnostima *Pokreta za mir*

Pančevo i preko telefona ove Mesne zajednice (013/ 519-224) koji je u navedenim danima i terminu postajao "Telefona mira".

Građani su imali prilike da saznaju više o pacifizmu i filozofskom utemeljenju mirovnih pokreta preko saopštenja za javnost koje je redovno objavljivao list "Pančevac", a često su izveštaji o akcijama ili razgovori sa aktivistima bili emitovani uživo i u emisiji Radio-Pančeva "Kontra banda".

OSNIVANJE GAMA

Po povratku u Pančevo, Aleksandar Marinković je kao gost prisustvovao osnivačkoj skupštini mirovne organizacije *Građanska akcija za mir (GAMA)*, koja je održana 13. avgusta u Domu kulture "Vuk Karadžić" u Beogradu. Tom prilikom je okupljenima predstavio osnovne ciljeve i kratkoročni plan akcija *Pokreta za mir Pančevo*.

RAZGOVOR SA BRANKOM KOSTIĆEM

Već sutradan, 14. avgusta, četiri predstavnika *Pokreta za mir Pančevo*: Ljiljana Aleksijević, Svetlana Marinković, Aleksandar Marinković i Sveta Antić su, u okviru grupe od četrdesetak građana iz cele zemlje, razgovarali sa Brankom Kostićem, tadašnjim potpredsjednikom Predsedništva SFRJ. Jedina korist od ovog susreta bila je da je do njega uopšte došlo.

KARAVAN MIRA - DOČEK

Po planu, članovi *Pokreta za mir Pančevo* sačekali su prijatelje iz Bosanske Dubice, učesnike Karavana mira, koji su u Beograd (i u Zagreb) stigli 17. avgusta u predviđeno vreme. Za razliku od predsednika Tuđmana, Milošević nije potpisao Povelju mira. Umesto predsednika Miloševića, mirovnjačku delegaciju primili su Budimir Košutić, potpredsednik Vlade republike Srbije i Pavić Obradović, potpredsednik Narodne skupštine. Građanima okupljenim ispred Predsedništva Srbije obratio se Košutić objašnjenjem da predsednik ne može da stavi potpis na dokument u kome je krivica srpske i hrvatske strane izjednačena, što je izazvalo nezadovoljstvo

učesnika Karavana mira. Predsednik Milošević, svedoči jedan od članova delegacije, nije mogao da potpiše Povelju mira u ime naroda. On nije firer, Srbija, kaže, nema firera.

Tribine

Jedna od glavnih aktivnosti *Pokreta za mir Pančevo* tokom 1991. i 1992. godine bilo je organizovanje razgovora sa ličnostima iz javnog života koje su se angažovale u antiratnim akcijama, simpatišu mirovni pokret ili su stručne i merodavne da tumače pojave i procese u društvu u kojem živimo. Ciklus susreta sa istaknutim intelektualcima, psiholozima, sociolozima, profesorima univerziteta, novinarima, advokatima, sveštenicima, sindikalnim prvacima, liderima političkih partija građanske provincije, narodnim poslanicima, te aktivistima mirovnih, ženskih i drugih alternativnih organizacija iz zemlje i inostranstva, nazvan je "Kako do mira?". Mnogi javni razgovori imali su naziv prilagođen temi i profesiji gostiju. Najveći broj tribina održan je u Mesnoj zajednici "Stari grad", zatim u Centru za kulturu i u Studentskom/Svetosavskom domu. Zavisno od teme, tribinama je prisustvovalo najmanje četrdesetak posetilaca, dok je najinteresantnije pratilo između dve i tri stotine ljudi. Ove akcije imale su za cilj da u pančevačkoj javnosti afirmišu kulturu mira, nenasilja i tolerancije, a bile su korisne i za sticanje iskustva u građenju grupe. Uostalom, *Pokret za mir Pančevo* je i osnovan na tribini.

KAKO DO MIRA?

Prva u seriji tribina *Kako do mira?* održana je 22. avgusta u Studentskom domu. Gosti su bili Goran Milić, direktor YUTEL-a, Milan Gavrilović, novinar ove televizijske stanice u zagrebačkom dopisništvu, profesor Ljubomir Tadić, član *Demokratske stranke* i profesor Miladin Životić, jedan od osnivača *Građanske akcije mira - GAMA*. Razgovor je protekao u polemičkom tonu jer su mladići u maskirnim uniformama koji su se predstavili kao dobrovoljci iz Borovog Sela često uzimali reč, ali i dobacivali i vređali goste. Tribinu je, kao i većinu narednih, uspešno vodila i privela kraju Nevena Simendić.

ČEKAJUĆI ZAZU

U Gradskom parku je 27. avgusta održana žurka za mir pod nazivom "Čekajući Zazu" s porukom da se naš mirovni ambijent očuva i proširi na zaraćena područja. Učestvovalo je stotinak građana svih uzrasta. S razglasom je puštana muzika, deca su crtala na pločnicima, prolaznicima su deljeni leci, a na velikim papirima ispisivali su "Moju poruku miru".

POSETA SARAJEVU

Uporedo sa preduzetim antiratnim akcijama u Pančevu, članovi *Pokreta za mir Pančevo* uključili su se i u druge aktivnostima koje su imale za cilj sprečavanje izbivanja rata u Bosni i Hercegovini. Ildiko Erdei, Nenad Živković, Aleksandar Marinković i Biljana Regodić su 27. septembra, zajedno sa članovima drugih mirovnih grupa, sačekali u Domu omladine u Beogradu Karavan mira aktivista nevladinih organizacija iz više evropskih zemalja i zajedno sa njima otišli u Sarajevo. Tokom tri dana boravka u glavnom gradu Bosne i Hercegovine susreli su se i razgovarali sa predstavnicima mirovnih grupa iz cele zemlje i učestvovali na nekoliko mirovnih manifestacija.

ŽENE U CRNOM

Svega sedam dana nakon što su, 9. oktobra, pripadnice beogradskih ženskih i feminističkih organizacija započele svoj nemi protest ispred Studentskog kulturnog centra u Beogradu, članice *Pokreta za mir Pančevo* su u sredu, 16. oktobra, prvi put demonstrirale na isti način. *Žene u crnom*, kao grupa u sastavu *Pokreta za mir Pančevo*, okupljale su se svake srede tokom čitave jeseni i zime na platou ispred zgrade Skupštine opštine, a potom na uglu Sokačeta i Ulice JNA. Obučene u crno, držeći transparent "Žene u crnom protiv rata", jedan sat, od 16:00 do 17:00 časova, ćutanjem su protestovale protiv rata u Jugoslaviji.

Organizacija *Žene u crnom* nastala je u Izraelu i u Palestini, a njihov način protesta prihvatile su ženske organizacije u Italiji tokom Zalivskog rata.

ANTIRATNI DAN U VALJEVU

Pokret za mir Pančevo je aktivno učestvovao i u podsticanju i osnaživanju drugih mirovnih inicijativa u Srbiji. Tako je na primer, 9. novembra upriličen antiratni dan u Valjevu, u okviru kojeg je održan miting u gradu i tribina u Gimnaziji. Osim beogradskih mirovnjaka i intelektualaca, bili su prisutni i članovi naše grupe: Nada Golubić, Nada Mandino, Aleksandar Marinković i Svetlana Marinković. Gosti su posetili izložbu antiratne karikature postavljenu u valjevskom muzeju. Poznati jugoslovenski autori, njih desetak, predstavili su se s pedesetak radova.

KAKO DO MIRA?

Tokom jeseni u sali Mesne zajednice "Stari grad" održano je više tribina iz ciklusa "Kako do mira?" Razgovor pod nazivom "Vreme je za mir" na kojoj su govorili Dragoljub Žarković, glavni i odgovorni urednik lista "Vreme" i Miloš Vasić, Milan Milošević, Roksanda Ninčić, Petar Luković, novinari ovog nedeljnika, kao i glodur "Pančevca" Živoslav Miloradović, održan je 18. oktobra.

Tema tribine održane 1. novembra imala je politički sadržaj, pa su pozvane ličnosti iz političkog života. Okupljenima su se obratili narodni poslanik advokat Milan Miković, advokat Igor Pantelić, član *Evropskog pokreta za mir* i novinar Rade Radovanović, predsednik *Nezavisnog sindikata novinara*. Iako blagovremeno pozvani, nisu se odazvali Pavluško Imširović, Žarko Jokanović i Nebojša Popov. Narodni poslanik SPS-a Slobodanka Đordan i predsednik Skupštine opštine doktor Nikola Zec izvinili su se prezauzetošću, a narodni poslanici SPS-a Siniša Batalo i Mile Papić odbili učešće objašnjavajući taj postupak svojim poznatim odbojnim stavom prema pokretima ove vrste.

Sveštenici - otac Milovan Glogovac, protojerej Srpske pravoslavne crkvene opštine u Pančevu i Bela Halas, pastor Reformatske crkve bili su gosti tribine koja je održana 15. novembra i na kojoj je najviše reči bilo posvećeno jednoj od božijih zapovesti "Ljubi bližnjega svog". Takođe, razgovarano je i o ulozi crkve u smirivanju nacionalističkih strasti i širenju

verske i svake druge tolerancije. Fra Ivo Kovačević, gvardijan Minoritskog samostana, iako je najavio dolazak uz zakašnjenje, nije se pojavio do kraja skupa.

Na tribini koja je održana sedam dana kasnije, 22. novembra, o pravnom haosu u našoj zemlji i ulozi advokata u zaštiti prava građana, naročito onih koji se nelegalno mobilišu i privode, govorili su pančevački advokati Branislav Jakoljević i Petar Jojić, kao i Tomislav Krsmanović, predsednik *Pokreta za ljudska prava* iz Beograda.

Tokom decembra održane su, u sali Mesne zajednice "Stari grad", sa početkom u 20 sati, još četiri tribine iz ciklusa "Kako do mira?"

O temi "Da li smo bolesno društvo?" govorili su 6. decembra dr Žarko Korać, psiholog i dr Vuk Stambolović, lekar. Sledećeg petka, 13. decembra, Obrad Savić, filozof i Ivan Čolović, etnolingvista, na tribini pod nazivom "Propaganda rata - propaganda mira" izložili su svoja zapažanja o ulozi medija u ratu koji se vodi u Jugoslaviji, kao i o medijskom ratu. Nedelju dana kasnije, 20. decembra, na veoma posećenoj tribini "Mirotvorac među dobrovoljcima" o svojim vojničkim doživljajima govorio je, prvi put nakon povratka sa vojne vežbe na koju je prisilno mobilisan, Nenad Čanak, predsednik *Lige socijaldemokrata Vojvodine/Jugoslavije*. Osim Čanka, gosti su bili i njegove stranačke kolege Vlada Kranjević i Milan Putnik. "Razvijajte sluh" - poslednja tribina u ovoj godini, održana je 27. decembra, a učestvovali su Saša Vučinić, Milica Kuburović, Veran Matić i Saša Mitrović, novinari Radija B92 iz Beograda.

ZA SVE ŽRTVE RATA

Jedna od najdužih kontinuiranih akcija *Pokreta za mir Pančevo*, paljenje sveća *Za sve žrtve rata*, počela je u utorak, 12. novembra na trgu ispred Privedne banke. Svakog utorka od 19:30 do 20:00 časova i srede od 17:00 časova, nakon protesta *Žena u crnom*, aktivisti *Pokreta za mir Pančevo* su se okupljali da bi izrazili počast svim nastradalima. Od 7. decembra, ova akcija proširena je i na subotu od 17:00 časova, a u tom prilikom je organizovana i prodaja novog broja nedeljnika "Vreme". Tokom svih navedenih stalnih akcija bilo je organizovano i prikupljanje potpisa za peticiju "Sto hiljada potpisa za mir". Ovom peticijom se zahteva da, ukoliko se sakupi dovoljan broj potpisa, Skupština Srbije raspravlja, na šta je obavezuje Ustav, o raspisivanju referenduma sa pitanjem: "Da li ste saglasni da građani Srbije budu, naredjenjem vlasti, odvedeni u rat van teritorije Republike Srbije?". Već tokom naredne nedelje paljenje sveća je postalo svakodnevna akcija u terminu od 19:30 do 20:00 časova, osim subote (u 17:00

časova), a pomenuta peticija mogla se potpisati, osim u nabrojanim prilikama, i na redovnim sastancima utorkom u MZ "Stari grad" i tokom tribina petkom na istom mestu.

FAM

Od 2. do 4. decemba u Studentskom domu održan je tradicionalni festival FAM - "Film i akcija mladih". Teme razgovora nakon projekcija igranih filmova bile su mirovne u najširem smislu. Poslednjeg dana festivala prikazan je film "Galipolje" Pitera Vira a na tribini pod nazivom "Kad bi svi..." osim Aleksandra Marinkovića, Stevana Miškovića i Svetlane Marinković, članova *Pokreta za mir Pančevo*, govorio je i Miloš Vasić, novinar nedeljnika "Vreme".

Akcije u Beogradu

Tokom ovih meseci, članovi *Pokreta za mir Pančevo* učestvovali su u praktično svim antiranim akcijama koje su organizovale mirovne grupe u Beogradu, pa su i neke naše akcije organizovane po uzoru na njih. Mirovnjaci iz Pančeva prisustvovali su molitvama za mir u crkvi Svetog Marka u Beogradu koje su služene 22. i 29. decembra, kada je, nakon službe, održan miting za mir ispred pozorišta "Duško Radović". Istog dana članovi *Pokreta za mir Pančevo* su, zajedno sa domaćinima iz Beograda, poželeli dobrodošlicu učesnicima karavana mira iz Francuske u Studentskom kulturnom centru u Beogradu.

Sutradan, 30. decembra, Nenad Živković je sa francuskim karavanom oputovao u Sarajevo, u posetu tamošnjim mirovnim grupama.

I u novogodišnjoj noći 1992. godine, ispred Predsedništva Srbije paljene su sveće za sve žrtve rata. I tada je bilo članova naše mirovne grupe, a svojim prisustvom podršku antiratnim akcijama dali su i Sajrus Vens, mirovni posrednik i Vuk Drašković, predsednik *Srpskog pokreta obnove*.